

KITTILÄ

Kultakaivoksen laajennusalueiden arkeologinen inventointi

2021

Janne Soisalo

Tilaaaja: Envineer Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	2
Inventointi	3
Kuvat	5

Kansikuva: Inventointialueella sijainnutta avosuota. Taustalla kaivoksen toimintaan liittyvä läjityskasa.

Perustiedot

Alue: Kittilän kultakaivosalueen uudet maankäyttöalueet Kuusiselän länsipuolella ja Seurujoen eteläpuolella: läjitysaluevaihtoehdot A-C liepeineen sekä näiden länsipuolella sijaitseva NP4 -altaan alue.

Tarkoitus: Selvittää alueen muinaisjäännökset ja muut arkeologiset suojelukohteet – hankkeen vaikutuksen niihin.

Työaika: Maastotyö 22.6.2021.

Kustantaja: Envineer Oy

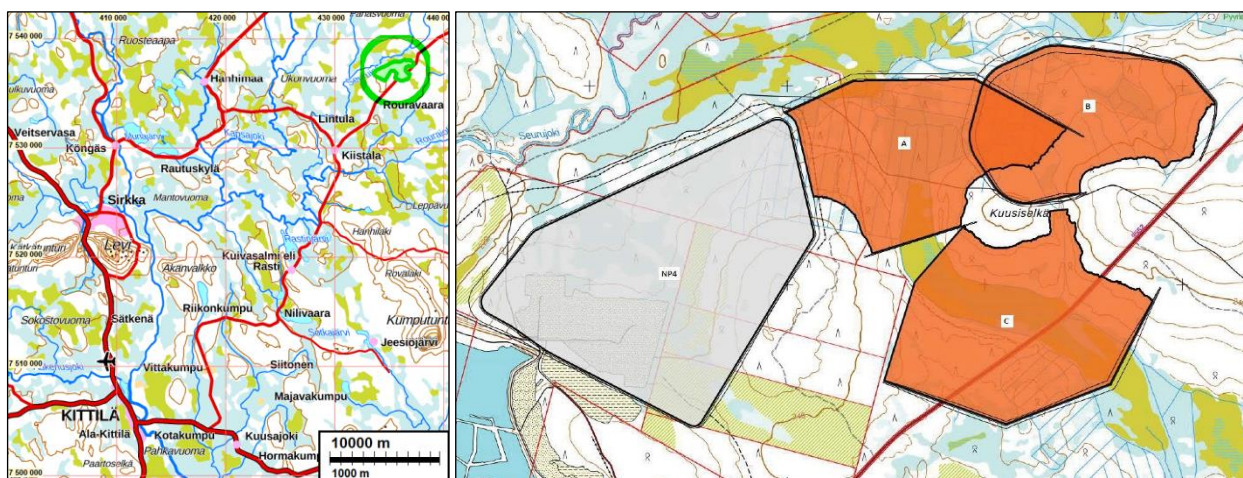
Tekijät: Mikroliitti Oy, Maastotyö Janne Soisalo. Raportin koostaminen Taika-Tuuli Kaivo.

Aikaisemmat tutkimukset: Karjalainen, T. 2014. Pello, Kolari, kulttuuriperintöinventointi 2014. Pellon pohjoispuoli, Kolarin eteläpuoli

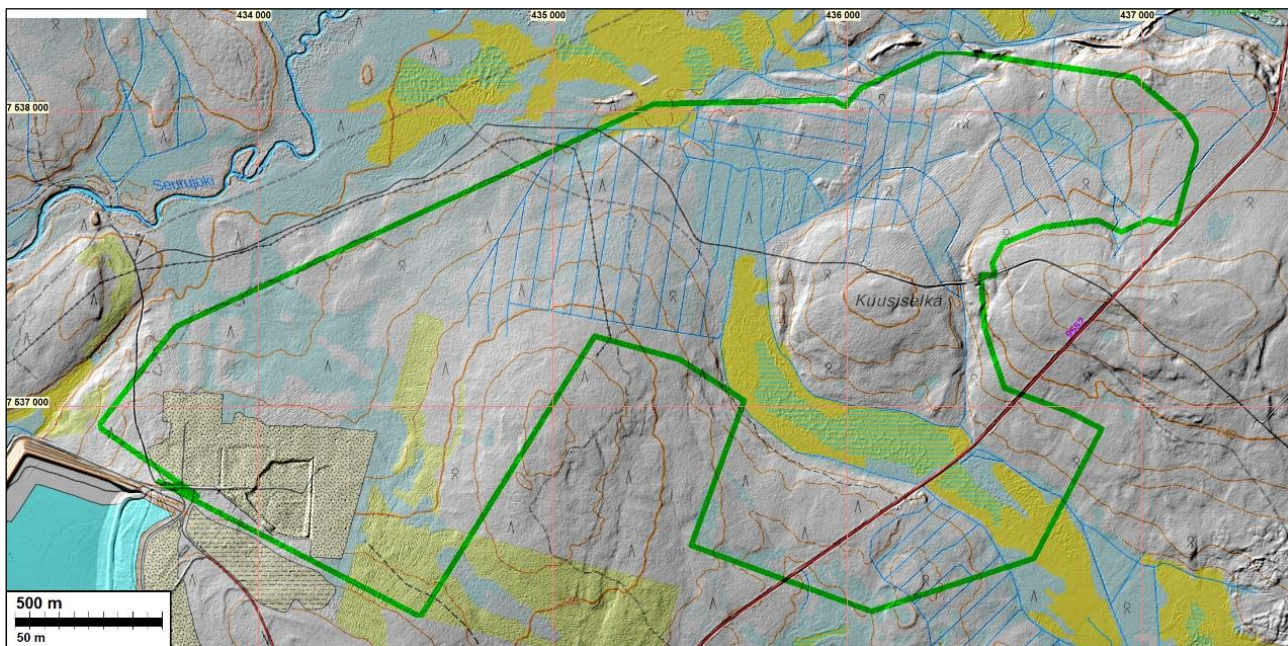
Tulokset Inventoinnin tuloksena ei löytynyt uusia ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä eikä alueen läheisyydessä ennestään tunnetun muinaisjäännöksen Kätäkumpu (1000029401) tilassa havaittu muutosta verrattuna vuoden 2014 tarkastukseen. Hankealueella ei siis ole muinaisjäännöksiä eikä muita suojeltavia arkeologisia kohteita.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastietokannasta 6/2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 06/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: J. Soisalo.

Kartat

Vasemmalla: Inventointialue piirretty vihreällä vihreän ympyrän sisälle kartan oikeaan yläkulmaan.
Oikealla: Ote YVA-ohjelman kartasta. Oranssilla läjitysaluevaihtoehdot A-C, harmaalla NP4 allasalue.

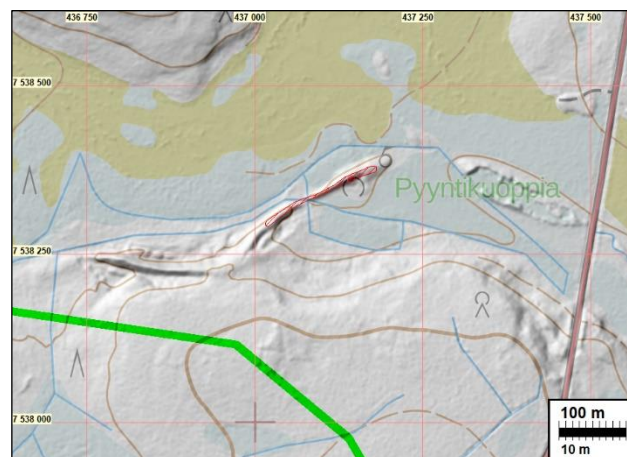
Inventoitu alue on rajattu vihreällä. Lisäksi sen itäosan pohjoispuolella oleva harju, jossa tunnettu pyyntikuoppakohde, katsottiin maastossa kokonaisuudessaan.

Inventointi

Kittilän kaivostoimintaan suunnitellaan laajennusta, johon liittyy uutta maankäyttöä. Kaivoksen koillispuoliselle alueelle on kaavailtu uusia läjitysalueita. Lapin ELY-keskuksen lausunnossa YVA-ohjelmasta (22.3.2021, LAPELY/369/2019) Lapin Maakuntamuseo edellytti, että näillä muuttuvan maankäytön alueilla tehdään arkeologinen inventointi. Inventointialue kattaa siten Kuusiselän länsipuolen ja Seurujoen eteläpuolen vaihtoehtoiset CIL-hiekan läjitysalueet A-C liepeineen ja näiden länsipuolella sijaitsevan NP4 -altaan alueen. Envineer Oy tilasi inventoinnin Mikroliitti Oy:lta. Inventoinnin teki Janne Soisalo tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa 22.6.2021.

Seudulla on aiemmin tehty muinaisjään-
nösinventointia v. 2014 jolloin Metsähallitus
inventoi valtionmaiden kulttuuriperintöä
(Taisto Karjalainen). Tuolloin löytyi 180 m
läjitysaluevaihtoehdon B pohjoispuolelta
pyyntikuoppahangas (Kätkäkumpu
1000029401). Raportista ei käy ilmi inven-
tointiinko tuolloin tämän inventoinnin alueel-
la.

Muinaisjään-
nös kartan keskellä punaisella, suo-
hon koilliseen kurottuvalla kapealla harjulla. Tut-
kimusalueen koillisraja vihreällä

Alue sijoittuu noin 225-240 m mpy. korkeusvälille. Viime jääkauden jälkeiset, ihmisasutuksen aikaiset muinaiset merivaiheet eivät alueelle ulotu. Alueella ei ole pieniä puroja suurempia vesistöjä. Alueen pohjoispuolella on Seurujoki. Sen laakea suolaakso ulottuu inventointialueen pohjoisreunan liepeille, jossa alueen ulkopuolella sijaitsee itä-länsisuuntainen kapea harjujakso suon reunalla. Tunnettu pyyntikuoppakohde sijaitsee tämän harjun itäpäässä.

Tutkimusalueen kuivat maastot ovat loivapiirteisiä ja kasvavat taimikkoa, osin piirteetöntä suometsää ja alueen keskellä, loivien mäkien välissä on kapeahko avosuo. Maaperältään alue on kivistä ja hyvin kivistä moreenia. Metsän uudistamisen yhteydessä maaperä on taimikoissa vuosisikymmeniä sitten aurattu ja tämä näkyy maastossa edelleen.

Alue on maastoltaan ja sijainniltaan sellaista, että siellä tuskin on sijainnut pyyntikulttuurin asuinpaikkoja tai edes leiripaikkoja. Harjumuodostuma alueen pohjoispuolella voisi olla niille soveliaampaa maastoa. Periaatteessa alueella voisi sijaita mm. pyyntiin ja metsätöihin liittyviä jäännöksiä kuten purnuja, maapirttejä tai kämpän raunioita, mutta läheisen Seurujoen ja eteläpuolisen Leppäojan kovapohjaiset rantamaastot olisivat niille soveliaampia paikkoja. Historiallisella ajalla alueella ei ilmeisesti ole ollut vakituisempaa asutusta. Vanhoja karttoja ei tarkastettu muutoin kuin v. 1971 peruskarttaa, jossa ei ollut mitään mahdollisiin muinaisjäännöksiin liittyviä merkintöjä tai nimistöä.

Valmisteluvaiheessa tarkasteltiin aluetta kuvaavaa laserkeilausaineistoa Maanmittauslaitoksen paikkatietokannan rinnevarjostuksessa sekä Museoviraston Museoverkon kartan lidar-korkeusmallista. Mitään arkeologisesti potentiaalisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja ilmiöitä niissä ei havaittu.

Inventointi tehtiin maastossa kävellen ja aluetta silmävaraisesti havainnoiden. Paikan päällä tulin siihen tulokseen, ettei koekuoppia ollut järkevää tehdä maastoon sen arkeologisen kiinnostamattomuuden takia – maanalaisille muinaisjäännöksille otollisia maastoja ei alueella havaittu. Alueella ei ole vesistöjä eikä maaston muotojen perusteella ole mahdollista päätellä selkeitä muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalisia osa-alueita. Maastotutkimus keskitettiin soiden reunamille (olisivatko voineet olla joskus järviä?), Kuusiselän rinteille sekä alueen pohjoispuoliselle harjulle, jonka itäpäästä tunnetaan siis esihistoriallisia pyyntikuoppia. Muutoin aluetta tutkittiin pistokokein vilkaisemalla ja toteamalla lyhyesti tilanne: ei maksa vaivaa enempää katsoa.

Tutkimusalueen pohjoispuolella oleva tunnettu Kätäkumpu muinaisjäännös, pyyntikuoppahangas, tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Sen todettiin olevan Taisto Karjalaisen v. 2014 antaman kuvauksen mukaisessa kunnossa. Samalla tutkittiin harjua muinaisjäännökseltä länteen päin, mutta siellä ei havaittu ennestään tuntemattomia uusia muinaisjäännöksiä.

Alueelta ei löytynyt uusia ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä eikä alueen läheisyydessä ennestään tunnetun muinaisjäännöksen Kätäkumpu (mj.rek.1000029401) tilassa havaittu muutosta sitten edellisen tarkastuksen. Tutkitulla alueella ei siis ole kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia jäännöksiä.

4.7.2021

Janne Soisalo

Kuvia

Vasemmalla: Kuusiselän ja suon reunaa. Oikealla: Kuusiselän alarinnettä.

Vasemmalla & oikealla: Kuuselän rinteen lakea ja siellä olevaa metsikköä.

Vasemmalla: Alueella sijainnutta harvahkoa metsää. Oikealla: Alueella ollutta harvaa taimikkoa.

Vasemmalla & oikealla: Suon laitamaa ja suota reunustavaa korpimetsää.

Vasemmalla: Kaivokselle kuuluva läjitysvuori, joka näkyi pitkälle suolle.

Oikealla: Alueen keskiosan suota. Taustalla näkyy läjitysvuori.

Vasemmalla: Avosuota Kaukana taustalla siintää läjityskasa. *Oikealla:* Ojitettua avosuota.

Ylä- ja alarivi: Tunnettu kiinteä muinaisjäänös, pyyntikuoppa Kätäkumpu (mj. rek. 1000029401).